

„Te a mi szerzőnk vagy”

Hogyan és mitől lesz az embernek otthona egy város, amelyiknek soha nem volt a lakója? Miért érzi az ország keleti határszélén, egy Nyírségi zsákfaluban felnőtt valaki (én) a magáénak Szombathelyet, miért van az, hogy hosszabb-rövidebb időközönkénti megérkezésekor már a város határában a hazatérés nyugalma és csendes öröme tölti el? Az első kérdésre nehéz a válasz; számtalan oka lehet, véletlen, olvasmány, elképzelés, egy kép, egy arc, egy szemvillanás, egy szerelem, bármi, ami közel hozza, maradandó emléket hagy, fogékonyra tesz iránta, afféle mágnessé ülepedik, amely utána magához vonzza a telő idő információözönéből a vele kapcsolatosakat. A másodikra, a rám vonatkozóra, viszont nagyon egyszerű: Pete György egy mondata miatt.

Annak idején, amikor a magyar irodalomnak a horizontális mellett volt még vertikális kiterjedése is, léteztek benne szakaszolható és szakaszolt pályák, és ettől nem függetlenül volt kívülről ráirányuló figyelem, belül pedig észlelés és perspektíva, a Pete György főszerkesztette Életünk novellapályázatát írt ki tízegyhány évente, amikor egy új nemzedék vagy korosztály beérkezésére számítani lehetett. Kaput nyitva-teremtve – ahogyan ezt az 1991-es eredményhirdetésen az Írószövetségben elmondta – a fiataloknak a pályakezdéshez. Komolyan és méltó, a jelenlegi állapotok ismeretében bátran bőkezűnek mondható díjazással. (Harminc évvel ezelőtt ötven-, harminc- és tízezer forint volt az első, második és a harmadik helyezett jutalma, s a legkisebb is meghaladta egy akkori átlagos havi fizetés összegét.) Kicsinyes és sorvasztó viszonyainkba kopva ma már értelmezni is nehéz lenne, mit jelentett ez a pályán épp elindulónak, világosan látható viszont mögötte az elkötelezett és okos szerkesztő, aki nem csak a folyóiratához kötött fiatalokat (majd' nyolcszáz pályamű érkezett), de biztosította számára a figyelmet az irodalmi lapok között.

1989 szeptember elején kezdődött el az első könyvem megírására kapott Eötvös ösztöndíjam. '90 augusztusában befejeztem az elbeszéléskötetet, volt mivel pályáznom. Dániából érkeztem haza, az Írók Boltjának szeretett eladójától, Erzsitől tudtam meg, hogy nyertem, második díjat kaptam (az elsőt nem adták ki). Daliás idők voltak, a magyar sajtó már háborús, de még expanzív korszaka, egy rákosmenti zeneegyesület lapját tördeltem, és fizetség gyanánt elmehettem az egyesülethez tartozó együttesek külföldi útjaira. Szóval hazaértem, lepakoltam Újpesten és rongyoltam be a városba, megmerítkezni a két hét után szörnyen hiányzó Budapestben, találkozni mindenkivel, akivel lehet. Az Írók Boltjából már az információ birtokában átmentem a nem sokkal előbb nyílt, cool helynek számító Örökmozgóba. (Apropó Írók Boltja: ez néhány évvel azelőtt volt, mielőtt a Magvető mellett a másik nagy, reprezentatív kiadó, többek között az Olcsó Könyvtár, a Diákkönyvtár, a Kentaur könyvek vagy a Magyar Remekírók sorozatot is birtokló Szépirodalmi Könyvkiadó a több tízezres

példányban megjelenő könyvek korában érdekes módon csődbe ment (!), de még előtte eladta a tulajdonában lévő kultikus könyvesboltot.) Gondoltam, meglepem a hírrel a barátokat, de mindenki tudott róla. Én lettem az ünnepelet, és a délután súlyos estébe fordult, majd a Körút Dob utca sarkáról az óbudai Harrer utcai lakótelepig tartó éjszakai gyalogútba torkollott Nagy Atilla Kristóffal és Téreyvel. Még a halála előtt néhány hónappal is emlegettük szegény Jánossal.

A díjátadás furcsán alakult. A kuratórium elnöke, Pomogáts Béla, közölte, azért nem adtak ki első díjat, mert egyetlen pályázat sem volt rájuk olyan releváns hatással, mint az előzőn nyertes Esterházy Péteré. Bosszantott. Nem azért, mert bármi bajom lett volna Esterházyval, sok más mellett az ő könyvein nőttem fel, csak faramucinak éreztem, hogy a bírálók őt vagy az ő fiatalabb kiadását keresik a sok száz pályázó között. Ki akar huszonévesen Esterházy Péter vagy Esterházy Péter árnyéka lenni?

De az elnök egy másik, nem sokkal előbb döntő grémium vezetője is volt, a folyóiratok támogatását első alkalommal elosztó kuratóriumé, amelyik simán elsunnyogta a Szentendrén megjelenő Folyam című folyóiratunkat. Nem elutasította, hanem úgy tett, mintha nem pályáztunk volna (pályáztunk). Csak éppen nem illettünk a kiépülni kezdő oldallogikába. A lap úgy indult, hogy minden megjelenhet benne, ami jó, nem törődve a népi-urbánus, hagyományos-posztmodern és ki tudja még milyen törésvonalakkal. Gondoltam, itt az alkalom, hogy szóvá tegyem Pomogátsnak. Ültünk néhányan a hivatalos ceremónia után az étteremben egy asztalnál. Mondtam neki. Meghökken és elpirult. Azt válaszolta, az ő feladatuk a régi orgánumok életben tartása volt. Nagy csönd lett hirtelen. Mindenki tudta, hogy nem igaz, hiszen kapott a szintén nagyon új, ám igen irányzatos Nappali Ház, és nem adtak egy petákot sem a Juhász Ferenc főszerkesztette Új Írásnak. Kínos pillanatok következtek, aztán felálltam, köszöntem és elmentem.

Néhány hónappal később felhívtam Petét, hogy küldhetek-e írást. Nem tudtam, rámegett-e a kellemetlen szituáció, maradt-e benne valamilyen utóhatása. Ekkor mondta: „Ne hülyéskedj. Persze. Te a mi szerzőnk vagy.” S ez végigkísérte az elmúlt harminc évemet. Ritka publikációim ma is elsősorban az Életünkhöz kötnek, és Szombathely olyan, mintha az otthonom lenne. Figyelek rá, fontos nekem. Ott él a kapcsolataimban is, van bennem egy fenntartott hely az odavalósiaknak, legyen szó Tímár Péterről, Pál Feriről, Steindl Gabiról, Pados Gáborról vagy éppen Harangozó Bertalanról, és a sor folytatható lenne még.

Pete György régi mondatát úgy is lefordíthatnám, haza ott van, ahol számon tarthatnak és megbecsülnek. És ezt most inkább ne gondoljuk tovább...